

Celkovost

Filosofie byla na dlouhou dobu také nepříznivě ovlivněna svou genetickou příbuzností s geometrií (a svým úsilím geometrii napodobovat). Jeden směr tohoto ovlivňování sugeroval filosofům představu, že všechny složitější útvary jsou „složeny“ z jednodušších. Tak např. u nás ještě J.L.Fischer užíval pro charakterizování „nového“ způsobu myšlení termínu „skladebnost“, a zřejmě už vůbec necítil, že to slovo naznačuje, že jde o skládání, složení, že se „složitější“ skutečnosti považují za „sklad“, nebo – jak proti tomu protestoval Masaryk v Rukověti sociologie – že svět je „skladiště“. Bělehrádek kupodivu, ač příznivec holismu, užil ve výkladu o tom, co to je holismus, rovněž termínu „skladebný“, ač jednoznačně trval na tom, že celek je víc než úhrn (hromada, sklad) částí. Celkovost zcela nepochybně se „skladebností“ počítá, ale jen ve smyslu vnitřní „strukturovanosti“. Pro každý celek platí, že jeho rozhodující vlastnosti jsou ty vnitřní, nikoli ty vnější. a že ty „vnitřní“, „niterné“ kvality jsou rovněž strukturované. Toho si byli vědomi už někteří z nejstarších řeckých myslitelů, dokonce ještě před Sókratem.

(Praha, 010917-1.)